

Henrik Olsen

Fyrstens fald

Spændingsroman fra Danmarks jernalder

FORFATTERFORLAGET
ATTIKA

Læseprøve

Fystens fald

© 2023 Henrik Olsen

Forfatterforlaget ATTIKA

Omslagsillustration: Henrik Olsen

Kortillustration, s. 9: Henrik Olsen

Bogen er sat med Arnhem og Cronos Pro

Grafisk produktion: WERKs Grafiske Hus a|s

Printed in Denmark

3. oplag, februar 2024

ISBN 978-87-94227-88-9

Udgivelsen er støttet af VELUX FONDEN.

Tryksag
5041 1001

Prolog

Slutspil

Skåne, sommer 251 e.Kr.

Den hvislende lyd stopper brat, da pilen borer sig ind i fyrstens nakke. Han krummer sig stunt sammen og griber hårdt om tømme på den lille krigshest, som lidt forvirret stopper op og virrer med hovedet.

I næste nu hugger et skarptslæbet sværd ind i fyrstens skinneben og fortsætter mod flanken på hesten, som stejler og kaster den sårede rytter af. Et kort grynt undslipper fyrsten, da han rejser sig halvt op på det raske ben, mens han famler efter sit eget våben. Men alt for sent – endnu et sværdslag hamrer ned mod fyrstens hoved. Han når at rykke lidt til siden, så klingens præller af mod den stramme læderhjelme, mens venstre øre bliver adskilt fra det fyrstelige hoved. Øjeblikket efter svinger det dødbringende våben i en stor, vandret bue og rammer med voldsom kraft ind i fyrstens hovedskal, og med en knasende lyd i øregangene falder fyrsten til jorden.

Første del

Et fyrstedømme fødes

Kapitel 1 – Hedeland, september 214 e.Kr.

– Hvor er de to røde køer, råber Wighmar. – De plejer da altid at holde sig til de sorte.

Det er efterårets første måneskifte, og selv om det er sædvane at holde køer og svin på indmarkerne omkring landsbyen hele efteråret og vinteren, så foretrækker Ravn – høvdingen fra heruler-landsbyen Sæinglausi – at lade sine dyr finde føden på udmarkens græsenge og i skoven et godt stykke ind i efteråret. Det giver godt kød og federe mælk. De fleste af landsbyens bønder følger Ravns eksempel. Her i den nordlige udkant af Hedeland er der ideelle forhold for dyrene. Der er stadig udbredte skov- og engstykker, selv om landbrugsdriften har gjort et stort indhug gennem de seneste årtier. Svinene pløjer smågryntende gennem skovbundens bløde muld og gnasker rødder og nedfaldne bog og agern dagen lang. Køer og får holder sig til de åbne enge, hvor græsset vokser sig højt i den næringsrige jord.

Engstykket er delt op i lodder, som er adskilt af enkle hegn. Det største lod er Ravns, og det er mere kuperet end de øvrige lodder og strækker sig helt ind i skovbrynet. Så en enkelt ko eller to kunne godt skjule sig for Wighmars skarpe blik. Men Ravns betroede hyrde undrer sig alligevel, for de sorte køer ligger alle midt på engen og tygger tålmodigt drøv efter et godt måltid, og de lysebrune har også lagt sig dovent i græsset. Wighmar griber sin gode, krogede kæp, som han for år tilbage har snittet et fintformet håndtag i.

– Æskil, kom med mig. Det bliver snart mørkt, så vi må finde de to røde, råber han.

Dyrene skal drives hjem til gården, så de i nattens løb kan aflevere den gødning, som er så vigtig for, at den stadige opdyrkning af indmarken tæt på gården ikke skal føre til udpining af jorden.

Wighmars søn, Æskil, er en stor dreng på ni år, og han har allerede et godt tag i køerne. I år er første gang han har fået lov til at tage med sin far ud til græsengene for at drive køerne hjem efter den daglange opfedning i det fri.

Far og søn går over mod skovbrynet. Her må de røde køer have fundet en godbid, som frister mere end fællesskabet med de sorte. Men da

Wighmar og Æskil har gennemløbet hele skovdelen af indhegningen uden at se en rød behåret dyreryg, begynder Wighmar at blive urolig.

– Jeg kan ikke lide det her, mumler han for sig selv. Han kan nu i det hele taget ikke lide skoven. Den er fuld af sære ånder, trolde og skovguder, som han ikke helt er fortrolig med. Og hvis de kan tage et par røde køer, kan de vel også trylle et par bondeknlode væk!

Men straks de træder ud af skovens skygger bliver Wighmar klar over, hvad der er sket. Det er hverken trolde eller guder, som har været på spil. Et stort hul i hegnet og nogle solide fodspor i mudderet fortæller ham, at Kette har været på spil – igen.

– Din usle kvægtyv, udbryder han og hamrer kæppen ned i jorden, så Æskil springer tilbage.

Kette er efterhånden godt kendt på denne egn. Ikke at Wighmar har mødt ham nogensinde, men hans navn bliver stadig oftere nævnt. Og aldrig for det gode. Kette er en pestilens. En opblæst usling af en landsbyhøvding, som ikke kender forskel på dit og mit. Det er Wighmars mening, og det er også Ravns og Hedelands øvrige beboeres mening. Så kan han være nok så meget heruler, en usling – det er han.

De andre hyrder og deres kvægflokke er langt foran Wighmar og Æskil, da far og søn endelig har fået samling på køerne og begiver sig hjemad. De sorte køer ænses ikke, at deres røde artsfæller mangler, og de småløber forventningsfuldt muhende den vante rute hjem mod kærlige hænder, som skal lette yveret for mælketrykket. De lyse brune følger efter og virker også ganske upåvirkede af morgens hændelser.

Det, som plejer at være en munter tur gennem det flade terræn, er dog forvandlet til en lang, trist vandring i tavshed. Æskil skæver ængsteligt til sin far, som ellers plejer at fortælle røverhistorier på vejen hjem, men anekdoter om kvægtyverier er ikke noget, som finder vej til farens repertoire.

Da de endelig er hjemme i Sæinglausi, opsøger Wighmar straks Ravn, mens han lader Æskil tage sig af dyrene. Han finder landsbyens høvding hos smeden, som er ved at reparere Ravns yndlingskniv, som har fået et grimt hak.

Wighmar stiller sig lidt beklemt et par meter fra de to mænd og rømmer sig. Ravn kigger op.

- Vil du mig noget, Wighmar?
- Ja, øhh, hakker Wighmar. – Det er de røde. De er væk.
- Væk. Hvad mener du? Kunne i ikke holde styr på dem, da I drev dem hjem?
- Nej, altså. De var væk, da vi hentede dem på udmarken her i eftermiddags. Der er nogen, som har stjålet dem.
- Stjålet dem?
- Ja, altså. Jeg tror det er Kette. Der var hul i hegnet – og fodspor. Det er ligesom sidste gang, og der havde nogle af bønderne deroppe jo set Kettes folk luske omkring. Jeg tror, det er de samme.
- Forbandede kvæglus, udbryder Ravn og spytter foragteligt ned mellem fødderne. – Jeg er dødtæt af den frække småbonde, som ikke kan se forskel på dit og mit. Hvor mange gange er det sket denne sommer?
- Ja, det er jo anden gang, du får stjålet kvæg, men det er sket tre-fire gange for andre i landsbyen. Sidste år skete det bare to gange, så han bliver frækkere og frækkere.
- Ja, han er godt nok fræk. Ussel, og fræk, siger Ravn forbitret.
- Noget må han gøre. Hvis dette fortsætter, vil han ikke blot miste kvæg, han vil også miste autoritet blandt Hedelands bønder. Og det kan han ikke lade ske. Noget *må* han gøre.

Kapitel 2 – Et par dage tidligere, Maglemosen og Hedeland, september 214 e.Kr.

Kette og tre af hans bedste krigere vader ud i det lave mosevand med favnen fuld af våben. Fem lanser til nærkamp, tre spyd og seks sværd. Våbnene bliver kastet i en bunke på mosebunden, og kort efter genlyder mosen af bragene fra øksehug, som kvaser, bøjer og splintrer de erobrede våben. Flere mænd kommer nu til med to stabler farverige skjolde, som bliver kastet i en dyngede ved siden af våbnene. Den knasende lyd af øksers møde med skjoldenes træ blander sig med landsbyboernes hujen og råben inde på bredden.

Kette strækker sin næsten to meter høje krop. Indtørret blod danner mørke skjolde på hans halvlange kjortel. Det grå skæg har også antaget et rødt skær af død, mens øksen nu er blevet skyllet ren af mødet med mosevandet.

– Tag imod dette offer, råber Kette med sin baryton og løfter øksen højt i vejret.

– Tak for krigslykken.

– Krigsguden er stor, krigsguden er stor, råber hele landsbyen i kor.

Alle er kommet ned til mosebredden for at hylde Kettes lille hær, der har modstået angrebet fra de frygtede götalændinge, som i ly af natten har taget turen fra Skånes vestkyst i deres lange kanoer af udhulede træstammer og lagt til på Sjællandskysten blot en halv nats march fra landsbyen Maglemosen. Det var ikke en stor angrebsstyrke, blot tolv mand – nogle lykkeriddere, som ville berige sig på Maglemosens bekostning. Det overraskende angreb tidligt om morgenen har alligevel skabt panik og kostet flere gode mænd livet.

Men inden de fremmede krigere havde nedkæmpet de ydre gårde i landsbyklyngen, havde Kette fået samling på sin krigertrop af unge, frie bønder, som han gennem vintermånederne har trænet i krigens ædle og grusomme kunst. Som aftalt delte de sig i to lige store grupper – otte mand i hver. Den ene flok med Kette i spidsen gik direkte mod angriberne, mens de slog økser og sværd mod deres egne skjolde. Den anden gruppe mænd anført af Sven sneg sig lydløst fra hus til hus i landsbyens udkant.

Angriberne gik nu direkte mod larmen fra Kette og hans bønderkrigere. Da de var mindre end 30 meter fra Kettes flok kastede de deres første spyd. Dog uden at ramme hverken Kette eller hans krigerflok. Som aftalt med Kette var dette signalet til, at Svens flok kom til syne og i hujende løb kastede sig mod fjendens flanke. Det overrumplende angreb spredte forvirring og frygt blandt de götalandiske krigere, og det benyttede Kettes flok til at sætte et hurtigt frontalangreb ind. Det var pludselig blevet til nærkamp, og økserne i hænderne på Kettes krigerflok splintrede ind i fjendens skjolde, mens Svens lansebevæbnede flok stødte de spidse våben ind i fjendens ubeskyttede kroppe. Kampen var kort, voldsom og blodig. Alle götalandskrigerne blev nådesløst slagtet og i blodrus fortsatte Kettes folk med at hamre økserne ned i de livløse kroppe og splitte arme og ben fra kroppen.

– Huuuii, lød barytonen. – Hold inde med slagene. Fjenden er besejret, råbte Kette med sin økse hævet i strakt arm over hovedet.

Foran Kettes gård lå fjorten lig spredt ud over den blodige jord – de tolv götalændinge og to af Kettes krigere. Dødsangstens lort og tarmenes halvfordøjede indhold lagde sig som en sejrens stank over landsbyen.

Og nu er det hele overstået. Fjendens våben er ofret til krigsguden, hujen og høje råb lyder over mosen, og rituelle kald bliver udstødt i messende kor. Lidt tilbagetrukket står to kvinder med fortabte udtryk i de snavsede ansigter. Deres mænd ligger i blodige og beskidte klæder på det hårdtrampede jordgulv i Kettes gård – hurtigt slæbt i sikkerhed for løsgående hunde og kragefugle på udkig efter et letkøbt måltid. Mændene har været frie bønder, som sørgede for mad til familien, men som også opfyldte deres pligt i forsvaret af landsbyen – denne gang med livet som indsats. Den ene kvinde står med et spædbarn på armen og med en tre-fireårig pige ved sin side. Den anden kvinde står med armene ned langs siden. Hun er barnløs, og nu har hun heller ingen mand. Fremtiden står som en tåge foran dem, og de har vanskeligt ved at følge de ritualer, som udspiller sig blandt de øvrige landsbyboere.

Da Kette og hans tre gode mænd vader i land bryder en højlydt jubel løs. Kette er ikke kun stor af kropsbygning, han er også en stor

beskytter af landsbyen – Nordsjællands suveræne høvding. At det skarpslebne pragtssværd med sølv- og guldbelagt fæste også er krigsbytte og egentlig skulle dele skæbne med fjendens øvrige våben, ser den opløftede flok derfor gennem fingrene med. Og Kette anser det for en gave, som blot lidt modvilligt er blevet overdraget ham af fjendens anfører.

I landsbyen venter ufri bønder og trælle – både kvinder og mænd – og de fleste af børnene. De står samlet på Kettes store gårdtoft og hylder de tapre krigere. Ventetiden har landsbyens nederste samfundslag brugt på at samle de dræbte bønder og trælle sammen i en lille hytte. Ufri bønder og trælle har tappert kæmpet mod fjenden under første angrebsbølge, mens de frie bønder hurtigt var trukket ind til landsbyens midte, hvor de tilsluttede sig Kettes øvrige krigere. Trællene er ikke betroet våben, og deres stokke har ikke været til nogen nytte mod fjendens sværd. De ufri bønder, som har deres eget lille landbrug, men ellers lever af hoveriarbejde for Kette og andre storbønder, er bevæbnet med lanser og korte knive og har kun såret et par af fjendens trænedede krigere. Og hvis ikke de fleste ufri bønder og trælle var flygtet, havde blodbadet været stort. Nu er det kun fem lemlæstede lig, som ligger side om side i den lille hytte.

De magre, forpjuskede hunde farer rundt mellem benene på folk, uvante med den løsslupne stemning på Kettes gårdtoft. Men langsomt ebber jubelscenerne ud, og de tapre krigere får de sidste bjørnekrammere. Landsbyboerne trækker sig småsnakkende tilbage til deres vanlige dont. Livet er hårdt, og man kan ikke spille en hel dag på at rose sig selv og hinanden. Hundene lusker bort, da postyret nu er ovre, og begynder at nappes, som de plejer.

– Toke, Sørngle – kom med mig, beordrer Kette og trækker to af sine krigere med sig ind i sit store langhus. Toke på 17 er en lang, ranglet fyr med det lyse hår bundet i en praktisk hestehale. Kinderne har kun fine dun, mens hagen er prydet af en lille dusk, som i hans egne øjne gør ham meget voksen at se til. Den et år ældre Sørngle er mere lavstammet og let hjulbenet. Håret er mørkt og viltet, og det buskede skæg fylder hele underansigtet. De har kæmpet godt – trods deres unge alder, og så er de kendt for at være rappe til fods. De unge mænd sætter sig

lidt beklemte på de brede bænke langs husets lerklinede nordvæg. At være i enrum med landsbyhøvdingen er ikke hverdagskost, og om det er godt eller skidt, er de noget usikre på. Kette sætter sig på bænken langs den modsatte væg. I sammenkrummet stilling stikker knæene på de lange ben lidt komisk op i vejret, men det bemærker de unge mænd ikke. De ser lidt frygtsomt på den store mand.

– Vi skal fejre denne store sejr med et festmåltid, og det kræver kød, siger Kette med fast stemme. – Guderne ønsker fremmed kød, fortsætter han med et lumsk udtryk i det skæggede fjæs.

De to unge mænd forstår straks, hvad Kettes ord betyder, og ansændtheden forsvinder. De har opbygget et ry som førsteklasses kvægtve, og nu skal deres færdigheder igen komme landsbyen til gode.

– Hedelandets bønder har stadig deres køer på græs i udkanten af Storskoven. Jeg ved, at Ravn har et par store, røde køer, som trænger til luftforandring, siger Kette og slår en latter op. De to unge mænd ler højlydt med. – Vi holder en offerfest om tre dage, så pak straks jeres grej og begiv jer på vej.

Det tager ikke lang tid for Sørgele og Toke at samle grejet. De rejser altid let, når den står på kvægtogt. Modstand regner de ikke med at møde – de skal nok sørge for at holde sig skjult. Så lansen lader de blive hjemme og tager blot en dolk med, hvis de mod forventning skulle støde på Ravns folk. De skifter til tyksålet fodtøj, som bliver snøret langt op ad underbenet, men ellers er det blot de sædvanlige klæder, de drager af sted i – et par tynde skindbukser og en halvlang, ulden kjortel holdt sammen i livet af et skindbælte. Der er ingen grund til at tage kogegrej med, for de vil ikke tænde et forræderisk bål, som kan vække hedeboernes nysgerrighed. Men i en bylt på ryggen pakker de et skind til natten og nogle brødstykker, som kan give lidt energi undervejs.

Efter et solidt måltid drager Toke og Sørgele af sted lidt ud på eftermiddagen. Småuntende stikker de mod syd ad en rute, som ikke kan kaldes en sti, hvis ikke man kender den i forvejen. Men det gør de to unge mænd, for det er ikke deres første færd til det fremmede forrådskammer. De kommer hurtigt frem i det bakkede landskab. Tidligere var bakkerne dækket af tæt skov, men gennem de seneste par hundrede år har den intensive landbrugsdrift gjort et drøjt indhug

i skovlandskabet, så den frugtbare muld nu ligger blottet overalt. Gårde er spredt ud over landskabet – nogle samlet i små landsbyer, men de fleste ligger for sig selv eller som en lille bebyggelse af 3-4 gårde knyttet sammen af tætte familiebånd. Der er næppe en kilometer eller to mellem gårdene i områder med næringsrig jord – og det er det meste af jorden på Sjælland – den fede lerjord.

Undervejs på ruten sydpå undgår Toke og Sørge helst møder med andre. Ikke at de frygter fjendtligheder – tværtimod, for alle i det nordsjællandske territorium kender og respekterer Kette og hans mænd. Men det tager tid, når de af høflighed må spørge ind til familiens trivsel og årets høst, for det gør man nu engang, når man støder ind i fjerne fæller. De vælger også en kringlet rute, selv om det tager længere tid. Der er ingen grund til at afsløre, hvor man kommer fra, når man er på kvægtyveri.

Langt græs, vild gulerod og enkelte tidsler i rødilla blomst slår vådt ind mod underbenene på mændene, mens de let krumbøjet stryger ind over et engstykke, der sommeren igennem har været brugt til græsning. Kvæget er for længst blevet trukket ind til indmarkerne tæt på gårdene, hvor dyrene nu må tage til takke med de vækster, som dukker op efter årets høst. Det er nu mere praktisk at have kvæg, får og svin nær stalden, nu hvor dagene bliver korte.

Mændene er tavse og koncentrerede. De behøver ikke sige så meget – kender begge terrænet og den rute, de skal følge. En let søndenvind blæser i korte rusk, men lægger sig i takt med at solskiven rødmer og trækker sig ned mod nattelejet i vest. Da skumringen sætter ind, søger de to mænd ly for natten ved et vandløb, som skærer sig gennem et lille skovstykke. De har tilbagelagt et pænt stykke vej og er godt tilfredse med sig selv. Egentlig ville de gerne have fortsat et par timer endnu, for de er opstemte og slet ikke trætte. Men de ved, at det lumske mørke kan byde på usete huller og snublegrene, og en forstuvet eller brækket ankel vil sætte en brat stopper for deres fremfærd. Så de bruger det svindende dagslys til at samle grene og tørt løv til et behageligt leje. Da de har slubret nogle hule håndfulde vand i sig, breder de skindene ud, og mellem sig lægger de den første ration af brødet.

– Det var vildt i dag, siger Toke mens han gumler eftertænksomt.
– Godt at de fjendtlige krigere ikke var flere.

– Ja, det er underligt, at de sender sådan en lille gruppe over sundet, medgiver Sørge. – Hvis de ville erobre vores landsby, var det en tåbelig taktik, siger han og tager endnu en bid af brødet.

De sidder lidt i tavshed. Så rømmer Toke sig.

– Det var nu alligevel skræmmende. De var helt vilde i øjnene. Jeg blev lidt bange, indrømmer han og gyser med nedslået blik.

– Det værner du dig til, siger Sørge hurtigt. Men øjnene flakker og en let rysten på hånden taler et andet sprog.

I det tiltagende mørke kan Toke dog ikke se vennens bæven, så han holder skamfuldt sin kæft. Han må se at blive rigtig voksen tænker han. Slut med at pibe. Han skal i hvert fald ikke fortælle om sin angst, der nær havde lammet ham, da götalændingene kastede sig ind i voldsorgiet. Det var jo også gået godt, men – må han indrømme – mest fordi Svens flok havde overrasket fjenden. Toke var ikke nået at komme i rigtig kamp, selv om han havde nedlagt en enkelt mand med sin økse. Stakkelen havde kigget til siden, da Svens tapre flok angreb, og så havde Toke kastet sig frem og svunget sin økse ind i tindingen på krigeren, som tumlede om med et skrig. Toke havde hugget endnu en gang og nærmest skilt hoved fra krop – og så havde han brækket sig. Heldigvis var kampen ovre, alle fjender var slået ihjel, og hans syge og sårbare tilstand bragte ham ikke i fare. Han var heller ikke den eneste, der havde ladet mave- eller tarmindehold forlade kroppen. Da han så op, stod flere fæller bøjet i brækkrampe, mens brune, stinkende plamager i buksebagen afslørede andre krigere, hvis ringmuskel havde sluppet taget i værdigheden under götalændingenes vildskab.

En rågeflok river larmende Toke ud af dagdrømmens uhyggelige billedstrøm, da de i flagrende flok letter fra trætoppene bag mændene. Toke kan godt lide kragefuglene. De lyder altid som om, de er i godt humør, råbende højt i munden på hinanden – som børn, der leger løsslumment, når arbejdet er ovre. De dystre tanker bliver skubbet lidt til side, og han siger godnat, mens han trækker sit skind op over sig som ly for nattens kulde. Sørge rejser sig og går nogle skridt væk fra lejren. Så trækker han ned i bukserne og lader vandet op ad et birketræ. Tilbage ved det bløde leje ruller han sig ind i sit skind og følger snart Toke ind i en småsnorkende søvn, som lidt for ofte bliver afbrudt, når skrækscener fra dagens kamp indhenter ham.

Solen har svære vilkår næste morgen, hvor et tæppe af gråsorte skyer dækker himlen. Så det bliver sent lyst. Toke rejser sig med sammenknæbne øjne og ser en lysvågen Sørgle sidde og gumle i et stykke brød.

– Jeg vågner altid tidligt, proklamerede Sørgle, som ikke vil indrømme, at krigens kampe har holdt ham vågen siden midnat.

– Jeg har sovet fremragende, påstår Toke, selv om han ikke føler sig udhvilet. Han kaster sig sultent over brødet, og går ned til vandløbet for at skylle det tørre måltid ned.

– Det bliver nok regn i løbet af dagen, spår Sørgle, – så vi må hellere se at komme af sted, mens det stadig er tørt.

Da de har pakket den lille lejr sammen går de ind blandt træerne og sætter sig med bukserne om haserne nogle få meter fra hinanden. Morgenskidningen er hurtigt overstået, og de hanker op i deres ting og fortsætter færdien mod syd.

De kan ikke følge en lige linje, for det kuperede terræn er fyldt med sumpede lavninger, moser og søer hvor de sidste kæmpeklumper af isen for flere tusind år siden er smeltet bort og har efterladt store fordybninger i landskabet. Så de må sno sig i en snirklet bane, der forøger distancen til det dobbelte af den lige linje. Men det er de vant til og skænker det ikke en tanke – sådan er det bare. De fortsætter tavse i en times tid. Skyerne fordamper langsomt, og solen titter ind imellem ned på det engstykke, de smålunter gennem. Sollyset og det lunere vejr letter stemningen, og de to mænd begynder at drille hinanden, som de har for vane at gøre.

– Hvis vi skal følges ad, må jeg snart løbe baglæns, spøger Sørgle. – Du pruster jo som en gammel kælling, giver Toke igen. – Du kan slet ikke holde til tempoet.

Tempoet er der nu ikke noget i vejen med, og de giver sig kun tid til en kort frokostpause, som igen byder på tørt brød. I løbet af eftermiddagen når de frem til Storskoven, som skiller Kettes territorium fra Ravens Hedeland. De sætter tempoet ned.

– Vi må være forsigtige, siger Sørgle. – Lyt godt efter. Måske er Ravens mænd på jagt i skoven.

De står stille i skovbrynet og lytter en stund. De baskende slag af et par duevinger lyder ret til højre for dem, men ellers er det bare raslen af blade i den svage brise, som danner skovens lydtæppe.

– Jeg tror ikke, der er nogen, siger Toke.

Inden de drager videre, sætter de to mænd sig på knæ. Sørgle griber posen med proviant og trækker et stykke brød op.

– Mægtige skovånder, hjælp os sikkert frem, messer han sagte, så stilheden ikke bliver forstyrret. – Vi er Kettes mænd, fortsætter han, for her er de på udebane, og skovånderne er måske ikke helt sikre på, hvem de er. Han kaster brøddofferet ind blandt træerne, og da de ikke hører nye lyde, tager de det som et godt tegn.

De bevæger sig nu langsomt ind i den store egeskov. De krogede træer antager mange former, som godt kan virke skræmmende. Men med skovånderne på deres side, behøver de ikke at frygte, at træerne skal vækkes til live og angribe dem.

En stund går de i roligt tempo, og snart dukker en lysning op. – Lad os lægge lejren her, bestemmer Sørgle.

Selv om skoven nok er venligt stemt, så er det alligevel ikke til at vide, hvad de store træer kan finde på at drille dem med, når natten trækker mørket ned over dem. Så en lysning er nu at foretrække.

– Vi er tæt på folden, siger Sørgle. – Vi lister hen og ser på forholdene, og så slår vi til i morgen, når køerne er kommet ud igen.

De to mænd smider deres lille oppakning i kanten af lysningen og bevæger sig det sidste stykke mod syd på den bløde skovbund. Undervejs passerer de et lavt svinehegn, og snart ser de flere velnærede svin grynte sig igennem skovbundens lækkerier. Da træerne begynder at tynde ud, kryber de sammen og bevægede sig krumbøjede frem mellem buske og småtræer. Snart kan de se det flettede hegn, som i dagtimerne holder køerne ude på engens åbne vidder.

Det er sent på eftermiddagen, og køerne er allerede gennet hjem til stalden. Så Toke og Sørgle kan frit inspicere hegnet og udvælge sig et sted, hvor de kan liste dyrene ud den næste dag.

– Sørgle, se der. Hegnet slår et knæk derovre ved kanten af skoven. Vi kan drive køerne ind i hjørnet, siger Toke med iver i stemmen.

De går hen til hjørnet. Det er et godt sted at luske dyrene ud, bliver de hurtigt enige om. Selv om der ligger enkelte gårde i nærheden, så er dette hjørne skjult fra nysgerrige og mistænksomme blikke. De undersøger fletværket og kan konstatere, at det ikke kræver nogen særlig indsats at lave en åbning. De lader dog hegnet være intakt, så

der ikke er tegn på det forestående kvægtyveri. Godt tilfredse med sig selv vender de om og tilbagelægger hurtigt turen tilbage til deres oppakning og gør sig rede til natten.

Det er svært at sove – ikke på grund af den nylige kamp mod götalændingene, men tankerne om det forestående kvægtyveri myldrer rundt i hovedet på de to unge mænd. Selv om de er tidligt oppe, må de lægge bånd på sig selv for ikke at buse frem til folden. Ravns hyrder skal først genne køerne fra hans gård i Sæinglausi tværs over indmarker og hedelandets flade engstykker til den saftige eng langs Storskovens sydgrænse. Det vil tage et par timer fra solens morgenmøde med horisonten. Så de væbner sig med tålmod, spiser en brødhumpel og spiller et par runder med det lille brikspil, Toke altid bringer med sig i en lille skindpung, men forholder sig ellers tavse.

Solens stråler gennem det gyldne løvtag er signalet til afgang. De pakker hurtigt grejet sammen og bevæger sig forsigtigt den samme vej sydpå, som de har tilbagelagt den foregående eftermiddag. Fremme ved skovbrynet kryber de sammen i et tæt buskads. Med hættens trukket over hovedet falder de i et med skovens øvrige inventar. Fra deres skjul kan de se en mand i trediveerne og en dreng, som umiskendeligt ligner den voksne mand og må være hans søn. De genner en stor kvægflod foran sig og sætter sig så på et par sten, da dyrene er på plads i folden. Toke og Sørgle kan se de to hedeboere snakke muntert sammen, men afstanden er for stor til, at de kan høre, hvad de siger.

Far og søn spilder nu ikke tiden med snak. Faren purrer op i sønnens tjavsede hår, griber sin krogede kæp, og kort efter rejser de sig og går ud ad lågen i hegnet og lukker den bag sig. Så trasker de hurtigt tilbage mod landsbyen, hvor der er mange andre gøremål, inden de ud på eftermiddagen skal hente kvæget og føre det hjem til stalden.

Da de to personer er ude af syne, kryber Toke og Sørgle frem fra skjulet. De spejder en stund i retning af landsbyen for at sikre sig, at der ikke er andre hyrder i nabolaget.

– Fri bane, konstaterer Sørgle, og de to unge mænd begiver sig hen til folden.

Godt 30 meter fra hegnet er køerne godt i gang med dagens første mundfulde efterårsgræs. De ti små brune står i en gruppe for sig,

mens 15-20 sorte køer af samme højde men noget kraftigere gumler sig gennem bevoksningen lidt derfra. Sammen med de sorte køer står et par lidt større køer med kort rød pels. Den ene er broget med et par skarpt tegnede hvide pletter, mens den anden blot har en hvid plet lige over den fugtige snude.

– Derhenne er de, hvisker Toke, selv om der ikke er nogen i nærheden, og peger hen mod de to røde køer.

Som aftalt tidligt på morgenen nærmer Toke sig langsom køerne. Dyrene er vant til mennesker og ænses knap nok den unge mand før han tillidsfuldt klapper den brogede på bagfjerdningen. I rolige bevægelser får Toke gennet de to røde køer hen mod hjørnet af indhegningen, hvor Sørgle har fjernet et mindre stykke af fletværket. Toke vender sig et øjeblik om og vifter med armene. Det får modvilligt de sorte køer til at trække væk, så de røde køer nu er helt isolerede.

På den anden side af hullet i hegnet rækker Sørgle nu et par store bundter frisk græs frem fra det frodige engstykke lige uden for indhegningen, hvor køerne ikke har bidt græsset helt i bund som indenfor. Det uimodståelige måltid trækker de to røde køer ud gennem hullet, men inden de kan snurre deres lange tunger omkring græstotterne, begynder Sørgle langsomt at trække ind i skoven med græsset strakt bagud i den ene hånd. De lækkersultne køer følger godmodigt efter Sørgle, og da de er kommet et pænt stykke ind i skoven stopper han op og lader dem få deres belønning.

Sædvanligvis holder de røde køer sig til deres sorte artsfæller, som planlægger dagens æderute. Med de sorte køer ude af sigte følger de to røde køer nu mændene, som genner dem frem til lysningen ved deres nattelejr. Her lader de køerne få stillet deres sult, inden de med et par kæppe genner dem videre – tilbage ad samme rute, som de har tilbagelagt det sidste halvandet døgn.

Det bliver en lang men egentlig ganske begivenhedsløs tur tilbage til Maglemosen. I starten fortsætter Sørgle og Toke deres små drillerier, men som tiden går, løber de tør for drillepinde og fortsætter tavse mod nordøst. Selv om køerne normalt tilbagelægger flere kilometer mellem stald og udmark, så er de uvante med at vandre time efter time. De må ofte stoppe op og lade køerne græsse, for ellers bliver

de for modvillige. Til gengæld kan de to unge mænd glæde sig over rigelig med frisk mælk, da de etablerer lejr for natten.

På tilbageturen kan de ikke undgå at møde folk, for køerne er tydelige i landskabet. De må flere gange stoppe op og fortælle om deres frække kvægtyvebedrift og om det drabelige slag i landsbyen. Det gør de også gerne. Og køerne benytter taknemmeligt pauserne til at indtage føde eller tygge drøv på det, de allerede har fået indenbords.

Det bliver oppe ad dagen, før de endelig har Maglemosens jord under fødderne, men længe inden er de blevet opdaget og en hel flok børn render rundt om dem og de trætte køer.

– Det er godt at se jer. Jeg vidste, at jeg kunne regne med jer, siger Kette, da de når frem til hans gård.

– Det var så let som at klø sig bagi, siger Toke og ranker sig stolt.

– Ja, vi kunne have taget tyve køer, hvis vi ville. De hedeboere er så dumme, fastslår Sørgle.

– Lad køerne komme ind i stalden og få noget foder. De trænger nok også til at blive malket. I har gjort et godt stykke arbejde. Det skal jeg ikke glemme, siger Kette, mens han lægger hænderne på de unge mænds skuldre. – Nu kan vi gøre klar til fest.

Toke og Sørgle ser tilfredse på hinanden og genner køerne ind i Kettes stald ved siden af de andre kreaturer.

Da de to røde køer er blevet fodret af og malket, og skumringen indhyller landsbyen i dæmpede farver, trækker Kette sammen med landsbyens åndemaner af sted med dem. Et stykke uden for landsbyen ligger en mindre mose, som hvert år bliver brugt til ofringer, når køerne kælver, og når kornet sås. Mosen er indgangen til frugtbarhedens guder, og når man nu skal mæske sig i fremmed kød, må Kette hellere stå sig godt med guderne ved at give dem deres andel af fangsten. Ligesom Maglemosen er denne lille navnløse mose et sted fyldt med traditioner, som rækker hundreder, ja tusinder af år tilbage, til dengang alle våben var af sten, og metal var et helt ukendt materiale. I den stille aften kan ekkoet af generationernes offerhandlinger og messende besværgelser høres – eller i hvert fald mærkes – ganske tydeligt.

Ved kanten af sivene banker åndemaneren bevidstheden ud af de to køer med en stor hammer, mens Kette har et godt tag i dem. Så

tapper åndemaneren køerne for blod, mens han fremsiger mumlende besværgelser. I takt med at blodet og livet rinder ud af køerne, bevæger åndemaneren sig langsomt ind i en ekstase, og hans krop begynder at rykke uhyggeligt, mens uforståelige ord kommer ud af hans mund. Kette har vænnet sig til åndemanerens seancer, selv om han stadig er lidt utryg ved den mærkelige mand med kontakter til den anden verden.

Da åndemanerens bønner og besværgelser er ovre, begynder Kette at partere de to døde kroppe. Det er godt kød, konstaterer han. Alt for godt til at gå til spilde i mosen. Så da åndemaneren halvt i trance rækker hånden ud efter kødofferet, stikker Kette ham først et forben fra den ene ko og straks efter et forben fra den anden. Åndemaneren kaster de klovede offergaver ud i mosens midte, hvor der stadig står frit vand. Og med en kuldegysning vender han pludselig tilbage til den normale verden.

De to mænd går i rask tempo tilbage til landsbyen, slæbende på det, de orker af kød. Kette får fat i en flok unge mænd, som bliver sendt ud til offermosen for at hente de resterende dele af offerkvæget, og snart er kødet fordelt blandt landsbyens gårde, hvor kyndige kvinder går i gang med madlavningen.

Det bliver en mindeværdig fest. Det ene kødfad efter den anden bliver stillet ud midt på Kettes gårdsplads, hvor hele landsbyens befolkning er samlet. Spandevise af godt øl bliver sendt rundt, og stemningen stiger i takt med at fade og spande bliver tømt.

Det Store Slag, som de nu kalder kampen mod götalændingene, bliver vendt og drejet, og de brave præstationer bliver talt op til nærmest mytiske niveauer. Alle er enige om, at de har været modige, stærke og kløgtige, og der bliver gang på gang skålet for de tapre krigere. Også de tapre kvægtyve bliver hyldet, og Sørge og Toke føler en brusende stolthed ved at være noget særligt for fællesskabet.

Og der er vitterlig noget berusende ved fællesskabet, føler Kette. I bund og grund er de jo i kraft af dette fællesskab en magtfaktor, som burde være tydeligere. Ravn hersker over et større område, men hvem siger, at Storskoven skal være grænsen mellem de to høvdinges områder. Ja, hvordan kan det være, at Ravn tillader sig at lade sine svin

slå sig løs i skoven, som ellers har været neutral zone. Det er faktisk provokerende, selv om det har foregået i lang tid, uden at Kette har taget notits af det. Og hvem siger egentlig, at Ravn har ret til hele Hedelandsområdet. Heden er jo egentlig bare det flade land, men området lige syd for Storskoven er stærkt kuperet, ligesom Kettes område. Så det kunne vel rettelig tilhøre ham, lige så godt som det tilhører Ravns domæne. Ja, nu han tænker over det – med øllets klare tankestrøm – så er de store gårde i Storskovens udkant i bund og grund Kettes ejendom. Det bruser i hans hoved, så han må rejse sig.

– Venner, krigere, bønder. Guderne ser med glæde på, at vi i dag har taget noget af vores ejendom tilbage. Disse køer græssede på områder, som i generationer har været vores. Ravn har uretmæssigt udvidet sit territorium og tror nu, at han kan herske helt op til Storskoven og længere endnu. Det må vi stoppe, proklamerer han med sin dybe stemme, som nu er lettere snøvlende.

Der er ikke rigtig nogen, som husker, at området syd for Storskoven har ligget inden for Kettes indflydelsessfære, men Kette er jo ældre end de fleste og husker nok ting og sager, som andre ikke ved, er der flere som tænker. Det er heller ikke vigtigt. Den berusende sejrstemning får alle til at rejse sig og råbe i munden på hinanden.

– Ud med Ravn, ud med Ravn.

– Vi vil have vores land tilbage.

– Lad os drage i krig mod Ravn.

Kette føler en stærk samhørighed og en loyal støtte blandt landsbyboerne. Han fornemmer, at han kan øge sin magt ved at handle hurtigt. Inden hverdagen tager sit grå indtog.

– Om to dage drager vi mod Hedeland og generobrer vores jord, råber han ud over forsamlingen.

Jublende tilråb bekræfter opbakningen.

– De to gårde, som ligger i Storskovens grænseområde har gennem generationer tilhørt os. Nu sidder Ravns fede og falske storbønder og mæsker sig i svinekød og komælk, som burde mætte vores munde.

Ingen husker, at gårdene har været andet end Hedelandgårde, men det er underordnet. Når Kette siger, at det er vores, så er det vores, tænker de fleste.